

30.1.2015

MEDEDELING AAN DE LEDEN

Betreft: Verzoekschrift 2554/2013, ingediend door Inaki Albin Diaz (Spaanse nationaliteit), over de toegang van personen met een handicap tot spoorwegdiensten in Spanje

1. Samenvatting van het verzoekschrift

Indiener beklagt zich over een aantal moeilijkheden met betrekking tot de toegang van personen met een handicap tot spoorwegdiensten in Spanje. Volgens indiener heeft de Spaanse spoorwegexploitant "RENFE" een effectief mobiliteitsbeleid voor gehandicapten niet ten uitvoer gelegd, in het bijzonder de installatie van speciale liftplatforms om toegang tot de treinen te verkrijgen. Indiener is van mening dat deze situatie niet in overeenstemming is met de mededeling van de Commissie van 15 november 2010 getiteld: Europese strategie inzake handicaps 2010-2020: een hernieuwd engagement voor een onbelemmerd Europa (COM(2010)636).

2. Ontvankelijkheid

Ontvankelijk verklaard op 24 oktober 2014. De Commissie is om inlichtingen verzocht (artikel 216, lid 6, van het Reglement).

3. Antwoord van de Commissie, ontvangen op 30 januari 2015

Algemeen

Het verzoekschrift bestaat voor een groot deel uit algemene beschouwingen en bedenkingen op het gebied van mensenrechten, gelijkheid en discriminatie van personen met een handicap. Volgens indiener ontkent de Spaanse spoorwegonderneming, RENFE, dat er een norm, een wet of welke verplichting ook is om treinen toegankelijk te maken voor personen met een

handicap. Hij voegt een krantenartikel bij waarin sprake is van de spoorweglijn "Irún-Brinkola", waar RENFE geen liftplatforms/platformliften heeft geïnstalleerd. Een datum ontbreekt en indiener verstrekt verder geen details of feiten.

Rechten van personen met een handicap

De Commissie zet zich volledig in voor de bescherming en bevordering van de grondrechten en de verbetering van de situatie van personen met een handicap in Europa. In januari 2011 is de EU partij geworden bij het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap, dat op die manier integraal opgenomen werd in de rechtsorde van de EU. De EU is gebonden aan het UNCRPD voor de terreinen die onder haar bevoegdheden vallen.

Betere toegankelijkheid van de fysieke omgeving, vervoer, informatie- en communicatietechnologie en -systemen (ICT) en andere faciliteiten en diensten, als een eerste vereiste voor de volledige participatie van personen met een handicap, is een van de belangrijkste doelstellingen van de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020. De structuurfondsen van de EU (met name het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) zijn belangrijke hulpmiddelen om de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving te verbeteren. De verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake de Europese structuur- en investeringsfondsen voor de programmeringsperiode 2014-2020¹ bepaalt dat de lidstaten en de Commissie de nodige stappen nemen om discriminatie op grond van handicap te voorkomen bij de voorbereiding en uitvoering van programma's, en dat tijdens de voorbereiding en uitvoering van programma's rekening wordt gehouden met de toegankelijkheid voor personen met een handicap. De beheersautoriteiten zien erop toe dat alle producten, goederen, diensten en infrastructuurvoorzieningen die openstaan voor of verleend worden aan het publiek en waarvoor medefinanciering uit de ESI-fondsen wordt verstrekt, met name waar het de fysieke omgeving, vervoer en ICT betreft, toegankelijk zijn voor alle burgers, ook voor burgers met een handicap, dit overeenkomstig het toepasselijke nationale recht, waarbij wordt bijgedragen aan een hindernisvrije omgeving voor personen met een handicap en ouderen.

Er moet worden opgemerkt dat Spanje het CRPD van de VN en het facultatief protocol in 2007 heeft geratificeerd. Als staat die partij is bij het UNCRPD, is Spanje verplicht om alle mensenrechten en fundamentele vrijheden van personen met een handicap te beschermen en te waarborgen door "passende maatregelen te nemen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, tot informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en -systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor of verleend worden aan het publiek, in zowel stedelijke als landelijke gebieden" (zoals beschreven in artikel 9 van het UNCRPD).

Op 11 april 2014 nam het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap Algemeen commentaar nr. 2² aan om meer helderheid te verschaffen ten aanzien van

---

¹ Verordening (EU) nr. 1303/2013, PB L 347 van 20.12.2013, blz. 320.

² HYPERLINK

"http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en"

bovenstaand artikel 9. Staten die partij zijn moeten het recht op toegang voor personen met een handicap waarborgen "via een strikte toepassing van de toegankelijkheidsnormen. Hindernissen voor de toegang tot bestaande objecten, faciliteiten, goederen en diensten die gericht zijn op of openstaan voor het publiek, moeten geleidelijk worden weggenomen, op een systematische wijze en – belangrijker nog – onder voortdurend toezicht, teneinde volledige toegankelijkheid te realiseren." Het is duidelijk dat er wetgeving moet worden aangenomen en dat de uitvoering ervan moet worden gemonitord: "staten die partij zijn moeten nationale toegankelijkheidsnormen vaststellen, uitvoeren en monitoren. Bij ontstentenis van desbetreffende wetgeving, is de aanneming van een passend rechtskader de eerste stap. Staten die partij zijn dienen de wetgeving inzake toegankelijkheid uitgebreid te beoordelen om leemten in de wetgeving en de uitvoering op te sporen, te monitoren en aan te pakken."

Overeenkomstig het facultatieve protocol bij het UNCRPD, als dit wordt geratificeerd, is het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap bevoegd voor het in ontvangst nemen en onderzoeken van meldingen van of namens personen of groepen van personen die vallen onder de rechtsmacht van een staat die partij is bij het protocol, en die beweren het slachtoffer te zijn van een schending van de bepalingen van het UNCRPD door die staat. Een voorwaarde voor de ontvankelijkheid van de informatie is dat alle beschikbare nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput.

Spoorvervoer

De rechtshandelingen betreffende de toegankelijkheid van het EU-spoorwegsysteem zijn:

- Verordening (EG) nr. 1371/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende de rechten en verplichtingen van reizigers in het treinverkeer¹
- Tot 31.12.2014: Beschikking 2008/64/EG van de Commissie betreffende de technische specificatie inzake interoperabiliteit "personen met beperkte mobiliteit" voor het conventionele trans-Europese spoorwegsysteem en het trans-Europees hogesnelheidsspoorwegsysteem²
- Vanaf 1.1.2015: Verordening (EU) nr. 1300/2014 van de Commissie van 18 november 2014 betreffende de technische specificatie inzake interoperabiliteit betreffende de toegankelijkheid van het spoorwegsysteem in de Unie voor gehandicapten en personen met beperkte mobiliteit³

Verordening (EG) nr. 1371/2007 is bedoeld om ervoor te zorgen dat gehandicapte personen en personen met beperkte mobiliteit dezelfde mogelijkheden hebben om gebruik te maken van het spoorvervoer, op gelijke basis met andere passagiers. Hiertoe verplicht de verordening spoorwegondernemingen om niet-discriminerende toegangsregels voor het vervoer van deze passagiers vast te stellen, zodat zij dezelfde vervoersrechten genieten en niet geweigerd wordt een boeking van hen te aanvaarden of een vervoerbewijs aan hen af te geven, tenzij dit gerechtvaardigd is uit hoofde van deze toegangsregels, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen of

---

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en

¹ PB L 315 van 3.12.2007, blz. 14-41.

² PB L 64 van 7.3.2008, blz. 72.

³ PB L 356 van 12.12.2014, blz. 110.

vanwege het ontwerp van de voertuigen (artikel 19). Overeenkomstig de artikelen 22 en 23 van de verordening moeten stationsbeheerders in bemande stations en spoorwegondernemingen passagiers met beperkte mobiliteit gratis bijstand verlenen, om hen in staat te stellen op en van een trein te stappen. In de verordening wordt niet gepreciseerd met welke middelen (hellingbanen of andere) deze bijstand moet worden verleend.

Overeenkomstig artikel 2 van Verordening (EG) nr. 1371/2007 kunnen de lidstaten voor bepaalde diensten vrijstelling van de volledige toepassing van de verordening toekennen. Spanje heeft voor stads-, voorstads- en regionale diensten vrijstelling toegekend van de toepassing van de artikelen 10, 21-24 en 27. De artikelen 21-24 hebben met name betrekking op de toegankelijkheid van spoorwegdiensten, op de bijstand in spoorwegstations en aan boord van treinen en op de voorwaarden waaronder bijstand wordt verleend. Dit betekent dat spoorwegondernemingen in Spanje voor deze diensten momenteel de verordening niet hoeven toe te passen. De vrijstelling van de toepassing van de artikelen 21-24 en 27 is aangevraagd voor vijf jaar en kan twee keer worden verlengd. De Commissie zal uiterlijk begin 2015 bij het Europees Parlement en de Raad een rapport over de stand van de vrijstellingen in de EU-lidstaten indienen. De artikelen van Verordening (EG) nr. 1371/2007 betreffende het vervoer van personen met een handicap of met beperkte mobiliteit zijn evenwel op binnenlandse (langeafstands-)diensten in Spanje van toepassing. Uit de door indiener verstrekte documenten blijkt niet duidelijk dat er problemen zijn geweest met de verlening van bijstand overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1371/2007 met betrekking tot deze diensten.

Uit hoofde van artikel 28 van Verordening (EG) nr. 1371/2007 moeten spoorwegondernemingen dienstkwaliteitsnormen opstellen, onder meer met betrekking tot de verlening van bijstand, en een jaarlijks verslag over de kwaliteit van hun dienstverlening publiceren. De Spaanse spoorwegonderneming RENFE heeft jaarlijkse verslagen voor 2011, 2012 en 2013 gepubliceerd op de website van het Europees Spoorwegbureau¹. Volgens de informatie die is verstrekt over toegankelijk spoorwegvervoer, is in 2013 permanente bijstand verleend in 68 stations van het spoorwegnet en specifieke bijstand in 58 stations van het spoorwegnet.

In de TSI inzake personen met beperkte mobiliteit worden technische normen bepaald voor toegankelijke treinen en stations, met als doel de toegankelijkheid van het spoorwegvervoer te verbeteren voor personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit. Zij is van toepassing op de renovatie of opknapping van infrastructuur en rollend materiaal sinds de inwerkingtreding van Beschikking 2008/64/EG van de Commissie op 1 juli 2008. De herziene versie van de TSI inzake personen met beperkte mobiliteit - Verordening (EU) nr. 1300/2014 van de Commissie - die in werking zal treden op 1 januari 2015, zal van toepassing zijn op het volledige spoorwegnet in de EU; het besluit van 2008 is alleen van toepassing op het TEN-T-net, dus niet op de door indiener genoemde lijn Irún-Brinkola. Sowieso geldt er geen vereiste dat er systematisch in alle stations platformliften worden geïnstalleerd voor passagiers die gebruik maken van een rolstoel.

Tot slot heeft RENFE, de Spaanse spoorwegonderneming, in 2010 een plan inzake universele toegankelijkheid gepubliceerd. Dit omvat onder andere de aankoop van nieuwe treinen en de aanpassing van het bestaande rollend materieel, met name voorstads- en pendeltreinen. Dit

---

¹ HYPERLINK "https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx"
https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx

zou ook gelden voor lijnen als Irún-Brinkola. RENFE beschikt ook over een dienst met de naam "Atendo", een gratis dienst voor de verlening van bijstand, onder andere aan passagiers met een handicap en personen met beperkte mobiliteit.

Conclusie

Het UNCRPD, waarbij Spanje en de EU partij zijn, roept op tot gelijke toegang tot vervoer en tot het wegnemen van hindernissen voor de toegankelijkheid. De naleving van deze verplichting wordt onderworpen aan een onderzoek van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap (het Comité) op basis van de door de staten regelmatig ingediende verslagen in overeenstemming met artikel 35 van het UNCRPD. Het onderzoek wordt uitgevoerd door middel van interactieve dialogen met staten die partij zijn, en wel op basis van hun eerste verslag. Alle slotopmerkingen van het Comité bij deze verslagen tot september 2014 bevatten aanbevelingen op het gebied van toegankelijkheid, waarbij Spanje geen uitzondering is.¹

Op het gebied van vervoer zijn er voor de hele EU geldende regels waarin rekening wordt gehouden met de behoeften van passagiers met een handicap, met name met betrekking tot passagiersvervoer per spoor. De tenuitvoerlegging hiervan valt onder de bevoegdheid van de lidstaten, in dit geval Spanje. Eventuele kwesties in verband met een ontbrekende handhaving van wetgeving van de Unie of van de lidstaat, moet worden aangekaart op nationaal niveau. Als de nationale oplossingen in Spanje eenmaal zijn uitgeput, kan een klacht worden ingediend bij het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap, overeenkomstig het facultatieve protocol bij het UNCRPD.

Wat de toepassing betreft van Verordening (EG) nr. 1371/2007 betreffende de rechten en verplichtingen van reizigers in het treinverkeer, heeft Spanje bepaalde diensten van het binnenlandse spoorwegvervoer (stads-, voorstads- en regionale diensten) vrijgesteld van de toepassing van bepaalde artikelen, met name degene die betrekking hebben op het vervoer van personen met een handicap of met beperkte mobiliteit. Een casusonderzoek van Spanje dat is uitgevoerd in het kader van een onderzoek van de toepassing van Verordening (EG) nr. 1371/2007 in de lidstaten², wijst evenwel uit dat er geen sprake is van significante problemen met de toepassing van deze verordening in Spanje, met name wat de vereisten betreft inzake bijstand aan passagiers met beperkte mobiliteit. In het onderzoek wordt opgemerkt dat de nationale wet of het klantenbeleid van de belangrijkste nationale spoorwegexploitant in vele

---

¹ De stand van de UNCRPD-rapportage over Spanje is te vinden op deze plek: [HYPERLINK "http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN"](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN)
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN ;

De slotopmerkingen van 2011 van het Comité over het eerste rapport van Spanje staan op deze plek: [HYPERLINK "http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en"](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en)
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en

² <http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/studies/doc/2012-07-evaluation-regulation-1371-2007.pdf>

opzichten gunstiger zijn voor de passagiers dan de regels waarin is voorzien in de verordening. Het verzoekschrift bevat geen duidelijke en precieze informatie op basis waarvan de Commissie een onderzoek van de situatie in Spanje kan starten. De klachten van passagiers moeten daarom eerst worden gericht aan de spoorwegexploitant en/of de bevoegde nationale handhavingsinstantie¹. Een bijkomend casusonderzoek van de algemene toepassing van Verordening (EG) nr. 1371/2007 in Spanje kan in een toekomstig toepassingsonderzoek worden opgenomen.

---

¹

http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/rail/doc/2007_1371_national_enforcement_bodies.pdf